

KMP.570.2.2016.RK

**Raport przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji Pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych
w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Busku - Zdroju**

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania* (dalej: OPCAT), przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 15 lutego 2016 r., do Pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Komendy Powiatowej Policji w Busku - Zdroju (dalej: PdOZ, izba, pomieszczenie), udali się pracownicy Zespołu *Krajowy Mechanizm Prewencji* (dalej: KMP lub Mechanizm): dr Justyna Józwiak (socjolog, politolog w zakresie resocjalizacji), Magdalena Filipiak (prawnik, psycholog) i Rafał Kulas (prawnik).

Celem wizytacji zapobiegawczej przedstawicieli KMP było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania osób zatrzymanych i dokonanie oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania PdOZ przedstawionej przez asp. szt. Grzegorz Mysiora – p.o. Naczelnika Wydziału Prewencji i Ruchu Drogowego oraz funkcjonariusza policji pełniącego służbę w pomieszczeniach w dniu wizytacji;
- oglądzie wszystkich pomieszczeń izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;
- zapoznaniu się z dokumentacją PdOZ, m.in.: wybranymi protokołami zatrzymań, książką przebiegu służby, książką wizyt lekarskich, kwitami depozytowymi, kartą zapoznania z regulaminem, świadectwem wzorcowania alkomatu;

- analizie wybranych przez wizytujących zapisów monitoringu z pobytu osób zatrzymanych w PdOZ.

W trakcie wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną.

Przedstawiciele KMP poinformowali nadkom. Grzegorza Majsaka – Pierwszego Zastępcę Komendanta Powiatowego Policji w Busku Zdroju oraz p.o. Naczelnika Wydziału Prewencji i Ruchu Drogowego o ustaleniach dokonanych w ramach powyższych czynności, a także wysłuchali ich uwag i wyjaśnień.

Ponadto po zakończeniu wizytacji analizie poddano dokumentację związaną z funkcjonowaniem izby.

2. Legalność pobytu

Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Z informacji przekazanych wizytującym wynika, że w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 stycznia 2016 r. w PdOZ umieszczonych zostało łącznie 935 osób, w tym 367 zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa, 338 w celu wytrzeźwienia, 138 na polecenie sądu lub prokuratora, 89 osób zostało zatrzymanych prewencyjnie, zaś 3 cudzoziemców w celu wydalenia.

W protokołach zatrzymania, które zostały poddane analizie, przedstawiciele Mechanizmu nie stwierdzili naruszenia terminów określonych w art. 248 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 ze zm.), dalej: k.p.k.

W niektórych protokołach zatrzymania osób na podstawie art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 1990 r. Nr 30, poz. 179 ze zm.), dalej: ustawa o Policji, nie odnotowano informacji o zawiadomieniu prokuratora (np. *dane usunięto* – zatrzymany 29.01.2016 r., *dane usunięto* – zatrzymany 31.01.2016 r., *dane usunięto* – zatrzymany 31.01.2016 r., *dane usunięto* – zatrzymany 31.01.2016 r.). Jednocześnie nie udostępniono wizytującym innego potwierdzenia zrealizowania przez funkcjonariuszy policji obowiązku powiadomienia prokuratora w tym zakresie. Analogiczną sytuację ujawniono podczas analizy protokołów zatrzymań na podstawie art. 244 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 ze zm.), dalej: k.p.k. (*dane usunięto* – zatrzymany 15.01.2016 r.).

W ocenie przedstawicieli KMP prokurator powinien być powiadomiony o każdym fakcie zatrzymania. Podyktowane jest to z jednej strony procesową rolą tego urzędu, z drugiej obowiązkiem sprawowania przez prokuratora nadzoru nad prawidłowością zatrzymania. W przypadku tzw. zatrzymania procesowego (na podstawie art. 244 § 1 k.p.k.), obowiązek taki wynika wprost z treści ustawy. Kodeks postępowania karnego stanowi bowiem, że *niezwłocznie po zatrzymaniu osoby podejrzanej należy przystąpić do zebrania niezbędnych danych, a także o zatrzymaniu zawiadomić prokuratora* (art. 244 § 4 k.p.k.).

W przypadku natomiast tzw. zatrzymania prewencyjnego (na podstawie art. 15 ust. 3 ustawy o Policji) zastosowanie ma przepis § 9 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 września 2015 r. w sprawie postępowania przy wykonywaniu niektórych uprawnień policjantów (Dz. U. z 2015 r., poz. 1565), który wskazuje, że policjant po doprowadzeniu osoby zatrzymanej do jednostki organizacyjnej policji zawiadamia o zatrzymaniu miejscowo właściwego prokuratora.

Należy w tym miejscu wskazać, że zgodnie z doktryną prawniczą *Obowiązek powiadomienia prokuratora o zatrzymaniu, stanowiący jedną z gwarancji praworządnego stosowania tego środka przymusu, pozwala na realizowanie przez prokuratora uprawnień i obowiązku do nadzoru nad prawidłowością zatrzymania, określonego w art. 256. Prokurator, uznając że ustała przyczyna zatrzymania albo stwierdzając jej brak, zarządzi, z powołaniem się na art. 248 § 1, natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego* (zob. Paprzycki L.K. (red.), Grajewski J., Steinborn S., Komentarz aktualizowany do art. 244 Kodeksu postępowania karnego, LEX).

W doktrynie wskazuje się również, że *w ramach nadzoru prokurator może samodzielnie badać prawidłowość zatrzymywania osób, w tym także od strony wymogów formalnych (np. prawidłowość protokołów zatrzymań* [zob. Grzegorzcyk T.H., Kodeks postępowania karnego, Tom I, Art. 1-467, LEX].

Z uwagi na powyższe przedstawiciele KMP zalecają każdorazowe niezwłoczne informowanie prokuratora o zatrzymaniu, stosownie do obowiązujących przepisów prawa oraz dokumentowanie powyższej czynności w protokole zatrzymania.

3. Personel

Do pełnienia służby w PdOZ wyznaczonych jest 5 stałych funkcjonariuszy policji pełniących dyżur w 12 godzinnym systemie zmianowym. Na zmianie służbę pełni zawsze jeden funkcjonariusz, także w sytuacji gdy w pomieszczeniach nie ma osoby zatrzymanej.

Przedstawiciele Mechanizmu pragną zwrócić uwagę na istotną kwestię związaną z przyjętą w jednostce organizacją pełnienia służby w PdOZ. Zgodnie z § 2 ust. 2 zarządzenia nr 130 Komendanta Głównego Policji z dnia 7 sierpnia 2012 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (Dz. U. KGP z 2012 r. poz. 42, ze zm.), *kierownik jednostki organizuje służbę w taki sposób, aby w pomieszczeniu pełnił ją co najmniej jeden policjant*. Jednak w ocenie przedstawicieli KMP pełnienie służby w PdOZ przez jednego funkcjonariusza policji niesie ze sobą ryzyko braku skutecznej reakcji na mogące zaistnieć w izbie zdarzenia niepożądane. Funkcjonariusz policji wykonując pewne czynności służbowe, np. przyjmując zatrzymanego, nie będzie w stanie zauważyć wypadku, do którego może dojść w jednym z pokoi, które wprawdzie są monitorowane, ale obraz widoczny jest jedynie w pomieszczeniu oficera dyżurnego usytuowanym w innym miejscu. Jednocześnie, przy takiej organizacji służby w PdOZ może dochodzić do ograniczenia realizacji uprawnień zatrzymanych i ich niewłaściwego traktowania, z powodu realnego braku możliwości zajęcia się kilkoma różnymi sprawami przez jedną osobę i przeprowadzania czynności równie szybko, jak w sytuacji, w której byłyby one realizowane przez przynajmniej dwóch funkcjonariuszy. Zwrócić wreszcie należy także uwagę na ważne zmiany wprowadzone zarządzeniem Komendanta Głównego Policji nr 13 z dnia 10 kwietnia 2014 r. *zmieniające zarządzenie w sprawie metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia* (Dz. U. KGP z 2014 r. poz. 33) [dalej: zarządzenie], zgodnie z którymi m.in. w godzinach od 22.00 do 06.00, otworenie drzwi wraz ze zwolnieniem łańcucha zabezpieczającego następuje m.in. w obecności innego policjanta (§ 10 ust. 5 zmienionego zarządzenia). Sytuacji wymagających wejścia do pokoju jest dużo, w tym choćby wprowadzony tym samym aktem normatywnym obowiązek sprawdzania funkcji życiowych osób nietrzeźwych, które nie dają wyraźnych oznak życia (§ 12 ust.1 zmienionego zarządzenia).

Problem dostrzegają sami funkcjonariusze policji, którzy w czasie wizytacji sygnalizowali przedstawicielom Mechanizmu konieczność zwiększenia obsady etatowej, wskazując np. na przypadki umieszczenia w PdOZ jednocześnie od dziesięciu do kilkunastu zatrzymanych, co w sposób bezpośredni wpływa na efektywność realizowanych czynności służbowych. **Z uwagi na powyższe przedstawiciele KMP rekomendują zwiększenie liczby funkcjonariuszy policji pełniących służbę w PdOZ do minimum dwóch osób, w przypadku gdy w izbie przebywa więcej niż jeden zatrzymany.**

Każdy z funkcjonariuszy wyznaczonych do pełnienia służby w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych posiada odpowiednie przeszkolenie w tym zakresie. Na podstawie *Dziennika szkolenia Komendy Powiatowej Policji w Busku Zdroju na rok 2015* ustalono, że funkcjonariusze policji odbyli szkolenia z zakresu pełnienia służby w PdOZ, w tym sprawdzania podstawowych funkcji życiowych osób nietrzeźwych przebywających w izbie (17 i 19.02.2015 r., 02.06.2015 r., 09.06.2015 r.) oraz zasad równego traktowania wobec osób z niepełnosprawnością ruchową umieszczonych w PdOZ (10 i 12.06.2015 r.).

Zgodnie z udostępnionym *Planem doskonalenia zawodowego lokalnego realizowanego przez Komendę Powiatową Policji w Busku-Zdroju na rok 2016* ustalono, że planowana jest kontynuacja szkoleń w zakresie pełnienia służby w izbie i sprawdzania funkcji życiowych osób w niej umieszczonych. Planowana jest także realizacja szkoleń z zakresu środków przymusu bezpośredniego, zasad etyki zawodowej policjanta, praw człowieka i dyscypliny służbowej, a także warsztaty i ćwiczenia praktyczne z zakresu pracy z trudnymi klientami, radzeniem sobie ze stresem i agresją (z udziałem psychologa KWP Kielce). Przedstawiciele KMP pozytywnie oceniają katalog proponowanych szkoleń, w szczególności ćwiczeń i warsztatów praktycznych, jak również fakt systematycznego utrwalania wiedzy policjantów z zakresu zasad pełnienia służby w PdOZ.

Wobec członków personelu PdOZ, w okresie od 1 stycznia 2015 r. do dnia wizytacji nie toczyły się postępowania dyscyplinarne oraz karne w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.

4. Traktowanie osób zatrzymanych

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od profosa pełniącego służbę w PdOZ w dniu wizytacji, wynika że sprawdzanie osoby zatrzymanej przeprowadzane jest w niemonitorowanym pomieszczeniu służącym jako pokój lekarski. Co do zasady polega ono na przeszukaniu odzieży i pobieżnym sprawdzeniu zatrzymanego celem wykrycia rzeczy niebezpiecznych lub których posiadanie jest zabronione przez prawo. Do czynności wykorzystywany jest również wykrywacz metalu. W przypadku umieszczenia w izbie kobiety, czynności kontrolne wykonuje jedna z funkcjonariuszek policji pełniąca aktualnie służbę w komendzie. Zdarzają się jednak sytuacje, gdzie sprawdzenie przybiera bardziej szczegółową formę polegającą na rozebraniu się zatrzymanego do bielizny. Zaznaczono jednak, że zatrzymani nie są proszeni o zdjęcie bielizny, nie są też zobligowani do kucania nago przed funkcjonariuszem policji. Taki zakres realizowanego sprawdzenia budzi

wątpliwości prawne. Zgodnie bowiem z § 5 ust. 2 Regulaminu pobytu w PdOZ [załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (Dz. U. z 2012 r., poz. 638 z późn.zm.), dalej: regulamin] *osobę przyjmowaną do pomieszczenia oraz w nim umieszczoną poddaje się szczegółowemu sprawdzeniu w celu odebrania rzeczy, o których mowa w ust. 1 pkt 2. Sprawdzenia tej osoby oraz odzieży na niej w warunkach zapewniających poszanowanie jej intymności dokonuje w miarę możliwości policjant tej samej płci.* Użyte w regulaminie sformułowanie *odzieży na niej* wskazuje, że funkcjonariusz policji jest uprawniony do dokonywania czynności bez pozostawienia zatrzymanego w samej bieliźnie. Praktyka stosowana w wizytowanym PdOZ wykracza więc poza ramy czynności, określone w przywołanym przepisie i wymaga wyeliminowania. **Przedstawiciele KMP rekomendują więc odstąpienie od sprawdzenia polegającego na pozostawieniu zatrzymanego w samej bieliźnie.**

Za niedopuszczalne należy także uznać dokonywanie szczegółowego sprawdzenia osoby zatrzymanej w monitorowanym pomieszczeniu profosa. Przypadek taki ujawnił zapis nagrania monitoringu z czynności dokonywanej wobec obecnego w dniu wizytacji *dane usunięto* (zatrzymany rozbierał się podczas sprawdzenia do bielizny). W ocenie wizytujących narusza to godność osoby zatrzymanej i praktyka ta powinna zostać jak najszybciej wyeliminowana. Warto też odnieść się do podstawy prawnej omawianej czynności, która – jak wskazano wyżej – dopuszcza sprawdzenie osoby oraz odzieży na niej *w warunkach zapewniających poszanowanie jej intymności* (z § 5 ust. 2 Regulaminu pobytu w PdOZ). Należy też wyeksponować fakt, że wizytowany PdOZ posiada niemonitorowane pomieszczenie (pokój lekarski), w którym można takowe czynności przeprowadzić i które jest w tym celu wykorzystywane przez funkcjonariuszy. **Z uwagi na powyższe przedstawiciele KMP zalecają dokonywanie sprawdzenia osoby zatrzymanej w warunkach zapewniających poszanowanie jej intymności.**

Przedstawiciele KMP dostrzegają również problem systemowy braku regulacji ustawowych dotyczących tego, jaki może być zakres tzw. szczegółowego sprawdzenia osoby

zatrzymanej¹. Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił w dniu 29 sierpnia 2014 r. do Trybunału Konstytucyjnego (sygn. K 17/14) w sprawie zbadania zgodności w Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn.zm.) szeregu przepisów dających służbom (policji, żandarmerii wojskowej etc.) możliwość dokonywania przeszukań czy też kontroli osobistych bez zdefiniowania tych czynności (określenia sposobu ich wykonania) i umożliwienia ich zaskarżenia. Problem ten stał się również przedmiotem wystąpienia generalnego Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich skierowanego w dniu 22 grudnia 2014 r. do Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych. W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich policja powinna być uprawniona do wykonywania szczegółowych kontroli/sprawdzenia celem odebrania przedmiotów potencjalnie niebezpiecznych. Nie może się to jednak odbywać bez właściwej, z punktu widzenia standardu konstytucyjnego, podstawy prawnej. Należy wskazać, iż w odpowiedzi z dnia 2 kwietnia 2015 r. Sekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych podzielił pogląd RPO, wskazując, iż czynność sprawdzenia szczegółowego winna być uregulowana w ustawie. Powyższa kwestia w dalszym ciągu jest monitorowana przez Rzecznika Praw Obywatelskich.

W czasie rozmowy z osobą zatrzymaną w dniu wizytacji wynika, że personel PdOZ odnosił się do niej z zachowaniem kultury osobistej. Nie odebrano sygnałów o innych – poza opisanymi przypadkami – przejawach niewłaściwego traktowania zatrzymanego przez funkcjonariuszy policji, co przedstawiciele KMP oceniają pozytywnie.

Wątpliwości wizytujących wzbudziła jednak informacja o obecności funkcjonariusza policji w trakcie badania lekarskiego zatrzymanego, przed umieszczeniem go w PdOZ. Przedstawiciele KMP podkreślają, że taka praktyka, nie tylko narusza prawo do intymności i prywatności osoby zatrzymanej, ale ingeruje także bezpośrednio w zakres informacji objętych tajemnicą lekarską. Zatrzymany nie ma bowiem możliwości swobodnej rozmowy z lekarzem, co może doprowadzić do niewłaściwie przeprowadzonego wywiadu lekarskiego (np. z powodu zatajenia wstydlivej z punktu widzenia zatrzymanego informacji z obawy przed jej ujawnieniem osobie trzeciej – w tym wypadku funkcjonariuszowi policji). Należy zaznaczyć, że zgodnie z § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję

1. zob. Raport Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji w roku 2014, Warszawa 2015, s. 59-60.

(Dz. U. poz. 1102) decyzję o obecności policjanta w trakcie badania lekarskiego osoby zatrzymanej podejmuje lekarz wykonujący to badanie.

Warto w tym miejscu odnieść się także do standardów międzynarodowych regulujących wspomnianą problematykę. Zgodnie z treścią Dwudziestego Raportu Generalnego CPT [CPT/Inf (2002)15] (...) *Wszystkie badania lekarskie osób przebywających w areszcie policyjnym muszą być przeprowadzone tak, aby funkcjonariusze służb porządku publicznego nie słyszeli rozmowy lekarza z pacjentem oraz ich nie widzieli, chyba że w szczególnych przypadkach lekarz sobie tego życzy* (fragment § 42).

W związku z powyższym przedstawiciele Mechanizmu zalecają wyeliminowanie obecności funkcjonariusza policji podczas badania lekarskiego, chyba że lekarz lub pracownik medyczny zgłosi takie żądanie.

W okresie od początku 2015 r. do dnia wizytacji w izbie nie było wydarzeń nadzwyczajnych. Nie odnotowano również skarg osób zatrzymanych związanych z pobytem w izbie.

5. Prawo do informacji

Kopie regulaminu dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia znajdowały się w pokojach dla osób zatrzymanych oraz w pomieszczeniu profosa. Jednostka dysponowała również tłumaczeniami powyższego dokumentu na języki obce. Każda osoba zatrzymana, przyjmowana do pomieszczeń, potwierdzała zapoznanie się z regulaminem, poprzez złożenie podpisu.

W pokojach osób zatrzymanych dostępny był wykaz instytucji stojących na straży praw człowieka z danymi teleadresowymi, m.in. Rzecznika Praw Obywatelskich, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka i Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu. W pomieszczeniu profosa dostępny był również harmonogram pełnienia dyżurów przez adwokatów w postępowaniu w trybie przyspieszonym przed Sądem Rejonowym w Busku Zdroju za okres do 23 października 2016 r.

Funkcjonariusze policji, na żądanie zatrzymanego, informowali o tym fakcie wskazane przez niego osoby trzecie. Jednakże, zgodnie z Rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ - Zbiór zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie zatrzymania lub uwięzienia, *niezwłocznie po zatrzymaniu oraz po każdym przeniesieniu z jednego miejsca aresztowania lub uwięzienia do innego, osoba aresztowana lub uwięziona będzie uprawniona powiadomić, bądź też domagać się od właściwego organu powiadomienia*

członków jej rodziny lub innych właściwych osób według swojego wyboru, o jej zatrzymaniu, aresztowaniu lub uwięzieniu, bądź o przeniesieniu i o miejscu, w którym jest przetrzymywana (Zasada 16.1). W związku z powyższym, w ocenie pracowników KMP, w pierwszej kolejności należałoby więc rozważyć możliwość samodzielnej realizacji przysługującego zatrzymanym prawa do powiadomienia osoby trzeciej, zaś tylko w sytuacjach szczególnych prawo to realizować za pośrednictwem funkcjonariuszy policji.

6. Prawo do ochrony zdrowia

Przed umieszczeniem w PdOZ obligatoryjnemu badaniu lekarskiemu poddawane są wszystkie osoby nietrzeźwe, także te, które znajdując się w stanie nietrzeźwości zostały zatrzymane w związku z podejrzeniem popełnienia czynu zabronionego. Natomiast pozostałe tylko wówczas, gdy zachodzi sytuacja określona w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. *w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1102), np. gdy osoba zatrzymana żąda przeprowadzenia badania lub posiada widoczne obrażenia ciała.

Pomimo iż, obowiązujące przepisy krajowe w zakresie funkcjonowania pomieszczeń dla osób zatrzymanych nie określają takiego obowiązku, przedstawiciele KMP stoją na stanowisku, iż badaniom przed umieszczeniem w izbie powinny być poddawane wszystkie osoby. Taka praktyka pozwoliłaby bowiem na zdiagnozowanie ewentualnych przeciwwskazań zdrowotnych do osadzenia w izbie. Co więcej, z uwagi na możliwość identyfikacji wszelkich obrażeń ciała i szczegółowe odnotowanie tego faktu w dokumentacji medycznej, stanowi ona zabezpieczenie funkcjonariuszy policji pełniących służbę w PdOZ przed zarzutami dotyczącymi niewłaściwego traktowania.

Przedstawiciele Mechanizmu przypominają, iż w zakresie badań lekarskich opinię wyraził również CPT, w sprawozdaniu dla polskiego rządu z wizyty w Polsce w 2004 r. [(Rada Europy, Strasburg, 11.04.2005 r.); CPT (2005)3]. W § 44 sprawozdania CPT zalecił zapewnienie wszystkim nowoprzybyłym bezzwłocznego badania medycznego i regularnych wizyt lekarskich lub pielęgnarskich. Ponadto zgodnie z Zasadą 24 Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.), *osobie aresztowanej lub uwięzionej, tak szybko po przyjęciu do miejsca aresztowania lub uwięzienia, jak będzie to możliwe, zostanie zaproponowane odpowiednie badanie lekarskie, a później,*

kiedy będzie to potrzebne, zapewniona opieka medyczna i leczenie. Opieka medyczna i leczenie zostaną zapewnione bezpłatnie.

Z uwagi na powyższe przedstawiciele KMP zalecają rozważenie możliwości poddawania badaniom lekarskim wszystkich zatrzymanych przed ich umieszczeniem w PdOZ.

Z informacji udzielonych wizytującym przez personel PdOZ wynika, że badania lekarskie realizowane są w Świętokrzyskim Centrum Ratownictwa Medycznego i Transportu Sanitarnego w Busku Zdroju. W sytuacjach wymagających udzielenia pomocy medycznej wzywane jest pogotowie ratunkowe. Badanie odbywa się wówczas w gabinecie lekarskim na terenie PdOZ.

Analiza książki badań lekarskich ujawniła pojedyncze braki daty i godziny przeprowadzenia czynności z udziałem zatrzymanych (zob. wpisy dotyczące badania *dane usunięto*). Uniemożliwia to ustalenie czasu wykonania badania oraz oceny czy niezbędna pomoc medyczna została udzielona zatrzymanemu niezwłocznie od chwili powzięcia informacji o zaistnieniu takiej potrzeby.

Zgodnie bowiem z przepisami wskazanego wyżej rozporządzenia *badanie lekarskie osoby zatrzymanej przeprowadza się niezwłocznie, w miarę możliwości przed innymi oczekującymi osobami* (§ 4 ust. 1 rozporządzenia) oraz *osobie zatrzymanej przez Policję (...) udziela się niezwłocznie pierwszej pomocy lub kwalifikowanej pierwszej pomocy w przypadku, gdy osoba ta znajduje się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, określonego w przepisach o państwowym ratownictwie medycznym* (§ 1 ust. 1 rozporządzenia).

Warto też odnieść się w tym miejscu do opinii CPT, które wskazuje, że *Osoby zatrzymane w areszcie policyjnym powinny mieć oficjalnie zagwarantowane prawo dostępu do lekarza. Inaczej mówiąc, jeśli osoba domaga się przeprowadzenia badania lekarskiego, należy zawsze niezwłocznie wezwać lekarza; funkcjonariusze policji nie powinni traktować powyższej kwestii według swego uznania*².

Nie negując faktu niezwłocznej reakcji personelu PdOZ na wszelkie zdarzenia niepożądane, uzasadniające udzielenie świadczenia medycznego, przedstawiciele KMP podkreślają konieczność zwrócenia uwagi na rzetelne prowadzenie dokumentacji medycznej, w tym odnotowywanie daty i godziny badań lekarskich z udziałem zatrzymanych.

2. zob. Fragment Dwunastego Sprawozdania Ogólnego [CPT/Inf (2002) 12]

Taka praktyka może być pomocna samym funkcjonariuszom policji sprawującym nadzór nad prawidłowością realizowanych w PdOZ czynności. **Rekomenduje się więc odnotowywanie w książce badań lekarskich daty i godziny przeprowadzenia czynności medycznych z udziałem osoby zatrzymanej.**

7. Warunki bytowe

W skład wizytowanych pomieszczeń dla osób zatrzymanych wchodzi: pomieszczenie profosa, 8 pokoiów dla osób zatrzymanych (16 miejsc), pokój do przygotowania lub podgrzewania posiłków oraz zmywania naczyń, pomieszczenia na brudną i czystą odzież oraz sanitariat.

Warunki bytowe osób zatrzymanych należy ocenić jako bardzo dobre. Wszystkie wizytowane pomieszczenia utrzymane były w czystości, wolne od nieprzyjemnych zapachów. Nie nosiły śladów eksploatacji, które uzasadniałyby potrzebę przeprowadzenia remontu lub odświeżenia pomieszczeń.

Pokoje dla osób zatrzymanych wyposażone były w prycze, stoliki i taborety. Posiadały również oświetlenie nocne oraz sprawnie działającą instalację przyzywową.

Na wyposażeniu PdOZ znajdowały się materace, prześcieradła, koce, poduszki, odzież oraz obuwie zastępcze. Ich stan nie budził zastrzeżeń wizytujących. Sanitariat wyposażony był w papier toaletowy, szampon i mydło w płynie.

Posiłki dla zatrzymanych są przygotowywane przez podmiot zewnętrzny i dostarczane w formie cateringu do PdOZ w jednorazowych pojemnikach. Ponadto zatrzymani, którzy chcą ugasić pragnienie, mogą otrzymać herbatę i wodę.

Osoba zatrzymana w dniu wizytacji, z którą przedstawicielka KMP przeprowadziła indywidualną rozmowę, w warunkach umożliwiających swobodę wypowiedzi, nie zgłaszała uwag w zakresie warunków bytowych.

W izbie zainstalowano monitoring wizyjny, który obejmował: pokoje dla osób zatrzymanych, korytarz, pomieszczenie profosa. Podgląd obrazu dostępny był w pomieszczeniu profosa oraz u dyżurnego. Zgodnie z informacją personelu zapis obrazu przechowywany był przez okres 30 dni, a następnie nadpisywany kolejnymi nagraniami. W trakcie wizytacji przedstawicielka KMP dokonała próby odtworzenia zapisu obrazu z dnia 27 stycznia 2016 r., jednak jedna z kamer (nr 10) była nieczynna, tworząc tzw. *martwe pole*. O zaistniałym zdarzeniu poinformowano personel jednostki.

Z uwagi na powyższe przedstawiciele KMP zwracają się z uprzejmą prośbą o wyjaśnienie czy stwierdzona usterka została naprawiona.

8. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT, przedstawiciele KMP zalecają Komendantowi Powiatowemu Policji w Busku - Zdroju:

1. odstąpienie od sprawdzenia polegającego na pozostawieniu zatrzymanego w samej bieliźnie;
2. dokonywanie sprawdzenia osoby zatrzymanej w warunkach zapewniających poszanowanie jej intymności, stosownie do uwag wskazanych w punkcie 4 niniejszego raportu;
3. rozważenie możliwości poddawania badaniom lekarskim wszystkich zatrzymanych przed ich umieszczeniem w PdOZ;
4. wyeliminowanie obecności funkcjonariusza policji podczas badania lekarskiego, chyba, że lekarz lub pracownik medyczny zgłosi takie żądanie;
5. odnotowywanie w książce badań lekarskich daty i godziny przeprowadzenia czynności medycznych z udziałem osoby zatrzymanej;
6. każdorazowe niezwłoczne informowanie prokuratora o zatrzymaniu, stosownie do obowiązujących przepisów prawa oraz dokumentowanie powyższej czynności w protokole zatrzymania;
7. zwiększenie liczby funkcjonariuszy policji pełniących służbę w PdOZ do minimum dwóch osób, w przypadku gdy w izbie przebywa więcej niż jeden zatrzymany;
8. wyjaśnienie czy zainstalowana w PdOZ kamera nr 10, nieczynna w dniu wizytacji została naprawiona, stosownie do uwag wskazanych w pkt 7 raportu.

Sporządził: Rafał Kulas

Rafał Kulas

Radca

W imieniu Zespołu podpisuje:

Magdalena Filipiak

Radca